

Saksnr. 16/1239

22.02.2023

Høringsnotat - Krav om konto for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift

Innhold

1	Innledning	3
2	Bakgrunn	4
2.1	Gjeldende rett.....	4
2.2	Skatteetatens praksis for utbetaling av tilgodebeløp	4
2.3	Årsaker til manglende opplysninger om skattepliktiges konto	5
3	Vurderinger og forslag	6
3.1	Krav om konto for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift	6
3.2	Unntak fra krav om konto	7
3.3	Bortfall av rentegodtgjørelse ved manglende konto	9
4	Administrative og økonomiske konsekvenser	10
5	Ikrafttredelse	11
6	Forslag til lovvedtak.....	12

1 INNLEDNING

Departementet sender på høring forslag til endringer i skattebetalingsloven for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift. Endringen innebærer at utbetaling av tilgodebeløp som utgangspunkt forutsetter at det er gitt opplysninger om skattepliktiges konto.

De fleste tilgodebeløp utbetales også i dag til skattepliktiges konto. Etter gjeldende rett er det likevel ikke et krav at utbetalingen skal gjøres til skattepliktiges konto. Dersom Skatteetaten ikke har opplysninger om skattepliktiges konto, må tilgodebeløpet utbetales på annen måte for å unngå at det påløper forsinkelsesrente på grunn av manglende utbetaling. Alternative utbetalingsmåter, hovedsakelig utbetalingskort og utenlandssjekker, påfører Skatteetaten ekstrakostnader i form av gebyrer og andre administrasjonskostnader. For den skattepliktige kan bruken av alternative utbetalingsmåter medføre at tilgangen til pengene forsinkes.

For å redusere bruken av utbetalingskort og utenlandssjekker foreslår departementet at det innføres krav om at tilgodebeløp på skatt og avgift skal utbetales til skattepliktiges konto. Etter forslaget kan Skatteetaten likevel gjøre unntak fra kravet, fortrinnsvis ved utbetalinger til skattepliktige som ikke kan få etablert konto. En konsekvens av forslaget er at skattepliktige som ikke opplyser om konto, og som heller ikke ber om unntak fra kravet om konto, ikke vil få utbetalt tilgodebeløpet.

Departementet foreslår at det ikke skal gis rentegodtgjørelse dersom den forsinkede utbetalingen skyldes at Skatteetaten ikke har mottatt opplysninger om konto, og det ikke er besluttet å utbetale på annen måte. Det samme gjelder hvis utbetaling av tilgodebeløp ikke lar seg gjennomføre på grunn av forhold ved kontoen utenfor skattemyndighetenes kontroll.

2 BAKGRUNN

2.1 Gjeldende rett

Den som har krav på utbetaling av tilgodebeløp på skatt eller avgift, skal få tilbakebetalt tilgodebeløpet så snart som mulig og senest tre uker etter at vedtaket som medførte tilbakebetaling, ble truffet, jf. skattebetalingsloven § 10-60. Det påløper forsinkelsesrente dersom utbetalingen skjer senere enn forfallstidspunktet, jf. § 11-3 første ledd, jf. § 11-6 første ledd. Det påløper ikke forsinkelsesrenter hvis manglende utbetaling skyldes forhold på skattepliktiges side, jf. forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 11-3 annet ledd.

Loven regulerer ikke hvordan utbetalingen skal gjennomføres, og skattepliktig har ikke plikt til å gi opplysninger om konto. Forsinket utbetaling på grunn av manglende opplysninger om konto er derfor som utgangspunkt ikke et forhold på skattepliktiges side, jf. forsinkelsesrenteloven § 2. Det kan derfor påløpe forsinkelsesrente ved forsinket utbetaling av tilgodebeløp, selv om skattepliktig ikke har gitt opplysninger om konto.

2.2 Skatteetatens praksis for utbetaling av tilgodebeløp

Hvis Skatteetaten har opplysninger om skattepliktiges konto, vil tilgodebeløp på skatt og avgift bli utbetalt dit. Skatteetaten har opplysninger om konto for de fleste skattepliktige. Det kommer i hovedsak av at bankene rapporterer hvilke kontoer som kan være aktuelle for overføring av tilgodebeløp, jf. skatteforvaltningsforskriften § 7-3-4 fjerde ledd, jf. skatteforvaltningsloven § 7-3 annet ledd. Dersom det ikke foreligger opplysninger om konto, blir skattepliktige oppfordret av Skatteetaten til selv å opplyse om konto. Ved mva-registrering kan også foretaket opplyse om hvilken konto som skal benyttes for utbetaling av tilgodebeløp.

Dersom det ikke foreligger opplysninger om skattepliktiges konto, må Skatteetaten forsøke å utbetale tilgodebeløpet på annen måte for å unngå at det påløper forsinkelsesrente. Skattepliktige som er bosatt i Norge, får som regel tilsendt

utbetalingskort. For å løse inn utbetalingskortet må skattepliktig enten oppsøke en bankfilial, eller løse den inn over nett. Skattepliktige som er bosatt i utlandet, får tilsendt utenlandssjekk. Skatteetaten må betale gebyrer for bruk av disse løsningene.

I 2020 ble omtrent en tredjedel av utbetalingskortene returnert eller ikke hevet. Skatteetaten bruker vesentlige ressurser på å finne adressen til skattepliktige som har flyttet, og på å behandle utbetalingskort og utenlandssjekker som kommer i retur.

2.3 Årsaker til manglende opplysninger om skattepliktiges konto

Skattepliktige som Skatteetaten mangler opplysninger om konto for, kan deles i to hovedgrupper: de som ikke har konto i Norge, og de som har konto i Norge, men hvor kontoen ikke er registrert for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift. Årsaken til manglende registrering kan være at bankene ikke har klart å identifisere en konto som er egnet for utbetaling av tilgodebeløp. Det kan for eksempel være tilfellet hvor eldre ektefeller har felles bankkonto, slik at kun én av ektefellene fremstår som kontoeier. Et annet eksempel er skattepliktige som driver enkeltpersonforetak, og som bruker samme konto i næring og privat. Et tilgodebeløp tilknyttet et personnummer vil da ikke bli utbetalt til konto der kontoeier er knyttet til et organisasjonsnummer.

Et fåtall skattepliktige får ikke etablert konto. Banker må ha saklig grunn for å nekte en kunde å ha konto, jf. finansavtaleloven § 4-1 første ledd. Etter bestemmelsens tredje ledd kan bankene nekte en kunde konto ved manglende oppfyllelse av vilkår fastsatt i hvitvaskingsloven. Banker plikter heller ikke å tilby konto til kunder som ikke er bosatt eller registrert i EØS. Se Prop. 92 LS (2019–2020) s. 374–375 for vurdering av hva som kan være saklig grunn.

Departementet antar også at enkelte grupper av andre grunner ikke har, eller ikke har opplyst om, konto. Det kan for eksempel være utenlandske arbeidstakere, langvarig syke, rusmisbrukere eller andre vanskeligstilte. Det kan også være personer som av prinsipielle grunner ikke ønsker å ha konto.

3 VURDERINGER OG FORSLAG

3.1 Krav om konto for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift

Departementet legger til grunn at de aller fleste skattepliktige har konto som kan brukes til å utbetale tilgodebeløp på skatt og avgift. For eksempel må arbeidstakere som hovedregel ha konto for å motta lønn, jf. arbeidsmiljøloven § 14-15 annet ledd. Det samme gjelder mottakere av ytelser fra folketrygden, jf. folketrygdloven § 22-18.

Departementet antar at et krav om konto for utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift vil være lite byrdefullt for skattepliktige som har konto.

Omtrent en fjerdedel av utbetalingskortene som utstedes av skatteetaten, gjelder tilbakebetaling av merverdiavgift. Departementet antar derfor at en betydelig andel av skattepliktige som ikke har oppgitt konto, er næringsdrivende. Næringsdrivende har ikke plikt til å ha bankkonto, men det er i praksis ikke mulig å drive næringsvirksomhet uten. Det gis for eksempel ikke fradrag for betalinger over 10 000 kroner som gjøres kontant, noe som gjør at andre næringsdrivende vil kreve oppgjør via bank, jf. skatteloven § 6-51 og merverdiavgiftsloven § 8-8. Dersom oppgjør ikke skjer via bank, kan kjøper gjøres medansvarlig for skatteunndragelse, jf. skattebetalingsloven § 16-50. Departementet legger til grunn at så godt som alle som driver næringsvirksomhet, disponerer en konto. Et krav om utbetaling av tilgodebeløp til konto antas derfor å være lite byrdefullt også for denne gruppen.

Utbetaling av tilgodebeløp ved bruk av utbetalingskort eller utenlandssjekker påfører Skatteetaten gebyr- og administrasjonskostnader. Dette er kostnader som bør reduseres. Departementet foreslår derfor at utbetaling av tilgodebeløp som utgangspunkt skal skje til skattepliktiges konto. Det foreslås likevel at Skatteetaten i særskilte tilfeller kan gjøre unntak fra kravet om konto, se punkt 3.2.

Hovedregelen er at krav på tilgodebeløp ikke kan overdras til andre, jf. skattebetalingsloven § 10-1 annet ledd. Det bør derfor være et vilkår at skattepliktige må oppgi egen konto, med mindre annet følger av lov eller forskrift. Det eneste

unntaket etter gjeldende rett, er utbetalinger etter petroleumsskatteloven § 5 sjette ledd, jf. skattebetalingsloven § 10-1 tredje ledd.

For registrering av konto ved fullmakt, for eksempel dødsbo, konkursbo, verge mv., må det kunne dokumenteres at vedkommende har fullmakt til å disponere over et tilgodebeløp.

Videre må det være en konto som er egnet for å motta utbetalinger uten hindring. Dette vil blant annet utelukke kontoer som krever KID-nummer, og kontoer det i praksis ikke er mulig å utbetale til, for eksempel på grunn av hvitvaskings- eller sanksjonsregler. Det er ikke et vilkår at utbetalingen skal skje til norsk konto. Kravet om at kontoen må være egnet for utbetaling, fremgår av forslaget til nytt tredje punktum i § 11-3 første ledd, se punkt 3.3.

Departementet viser til forslag til nytt annet ledd første punktum i skattebetalingsloven § 9-1.

3.2 Unntak fra krav om konto

For at skattepliktige som ikke har konto skal kunne få utbetalt tilgodebeløp på skatt og avgift, bør det kunne gjøres unntak fra kravet om konto i enkelte tilfeller.

Departementet foreslår derfor at Skatteetaten kan beslutte å utbetale tilgodebeløpet på annen måte.

Departementet kan ikke se at næringsdrivende har legitime grunner til ikke å oppgi konto. Etter departementets vurdering bør det derfor kun gis unntak fra kravet om konto for personlige skattepliktige.

Videre kan departementet ikke se at kravet om konto vil være nevneverdig byrdefullt for skattepliktige som har konto. For denne gruppen skattepliktige innebærer forslaget at de må gi opplysninger om kontoen til Skatteetaten for å kunne motta tilgodebeløp på

for mye betalt skatt og avgift. Etter departementets vurdering bør det kun gis unntak fra kravet om konto dersom særlige forhold tilsier det. Departementet ber særlig om høringsinstansenes vurdering av forhold som kan være grunnlag for å få tilgodebeløp utbetalt på annen måte enn til konto.

Unntak vil fortrinnsvis gis på anmodning fra skattepliktige selv, eller andre som tar kontakt på skattepliktiges vegne. Skatteetaten vil som regel ikke vite hvorfor det ikke er gitt opplysninger om konto, og det vil derfor ikke være praktisk for Skatteetaten å gi unntak fra kravet om konto uoppfordret. Det er likevel ingen hinder for at Skatteetaten gir unntak på eget initiativ.

Alternative måter å utbetale tilgodebeløp på kan være utbetalingskort, utenlandssjekker eller betalingskort. Skatteetaten avgjør selv hvilke alternative utbetalingsløsninger som er egnet.

Utbetalingskort kan innløses hos banker. Banker vil sjeldent utbetale beløpet i kontanter, men vil i stedet sette dem inn på skattepliktiges konto. Direkte overføring fra Skatteetaten til konto vil derfor fjerne et mellomledd for skattepliktig, som da ikke trenger å henvende seg til banken for å gjennomføre overføringen. Direkte overføring fra Skatteetaten til konto vil også skje raskere. Overføring direkte til konto tar en til to dager, mens det tar anslagsvis åtte til ti dager fra utsendelse av utbetalingskort til skattepliktiges konto er debitert.

For skattepliktige som ikke har konto, kan også betalingskort være et alternativ. Betalingskort er en betalingsløsning forvaltet av DFØ. Brukere som ikke kan få konto, kan i stedet få utdelt et betalingskort mot legitimering. Statlige virksomheter kan plassere penger på betalingskortet, og kortet kan brukes som et vanlig bankkort i minibanker og fysiske butikker i Norge.

Departementet legger til grunn at Skatteetaten vil påse at skattepliktige blir informert om at utbetaling av tilgodebeløp av skatt og avgift forutsetter at det er gitt opplysninger om konto, og at skattepliktig kan be om utbetaling på annen måte dersom særlige forhold tilsier det.

Departementet viser til forslag til nytt annet ledd annet punktum i skattebetalingsloven § 9-1.

3.3 Bortfall av rentegodtgjørelse ved manglende konto

Skattepliktig har krav på rentegodtgjørelse etter skattebetalingsloven § 11-3 første ledd ved forsinket utbetaling av tilgodebeløp. Det gjelder likevel ikke hvis forsinkelsen skyldes forhold på skattepliktiges side, jf. forsinkelsesrenteloven § 2, jf. § 11-3 annet ledd. Det må vurderes konkret om forsinkelsen skyldes forhold på skattepliktiges side.

Manglende opplysninger om konto vil i utgangspunktet ikke anses som et forhold på skattepliktiges side. Skatteetaten benytter derfor utbetalingskort og utenlandssjekker for å forhindre at det påløper forsinkelsesrente når tilgodebeløpet ikke blir utbetalt innen forfallstidspunktet.

Departementets forslag i punkt 3.1 innebærer at utbetaling av tilgodebeløp som hovedregel forutsetter at Skatteetaten har mottatt opplysninger om skattepliktiges konto. Skatteetaten vil ofte ha kunnskap om konto på grunnlag av opplysninger fra tredjepart, men der det ikke foreligger slike opplysninger, har Skatteetaten få verktøy for å innhente informasjon om konto på annet vis. I slike tilfeller vil derfor skattepliktig være nærmest til å opplyse om konto.

Når manglende utbetaling skyldes at det ikke er gitt opplysninger om konto, og det ikke er besluttet utbetaling på annen måte, mener departementet at den skattepliktige bør bære ansvaret for forsinkelsen. Det samme gjelder der kontoen ikke er egnet for mottak av tilgodebeløp. Departementet foreslår derfor at det ikke skal påløpe

forsinkelsesrente i slike tilfeller. Etter forslaget vil dette være en objektiv regel, det vil si at det ikke er nødvendig å foreta en konkret vurdering av om forsinkelsen skyldes forhold på skattepliktiges side.

Departementet viser til forslag til nytt annet og tredje punktum i skattebetalingsloven § 11-3 første ledd.

4 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Forslaget antas å ha begrensede virkninger for de skattepliktige. For skattepliktige som allerede mottar tilgodebeløp fra Skatteetaten til konto, innebærer ikke forslaget noen endringer. Departementet legger til grunn at de aller fleste skattepliktige disponerer konto som kan benyttes til utbetaling av tilgodebeløp på skatt og avgift.

Skattepliktige som ikke har opplyst om konto tidligere, må gjøre dette eller be om unntak fra kravet om utbetaling til konto. Forslaget vil ikke ha andre konsekvenser for disse skattepliktige.

Vilkår om konto for utbetaling av tilgodebeløp vil redusere de administrative kostnadene for Skatteetaten. Det vil være mindre behov for å benytte utbetalingskort og utenlandssjekker for utbetaling av tilgodebeløp. Gebyrkostnadene disse løsningene medfører, vil derfor reduseres. I 2020 ble det sendt ut omtrent 43 000 utbetalingskort og utenlandssjekker. For disse ble Skatteetaten belastet omtrent 1,35 millioner kroner i gebyrer.

Skattepliktige som får utbetalt beløpet på annet vis, må be om det. Departementet legger til grunn at de samtidig vil gi riktig kontaktinformasjon til Skatteetaten. Dette innebærer at Skatteetaten ikke trenger å bruke ressurser på å finne kontaktinformasjon for skattepliktige som ikke har konto. Samtidig vil langt færre utbetalingskort og utenlandssjekker komme i retur, noe som også vil redusere Skatteetatens gebyrkostnader.

5 IKRAFTTREDELSE

Departementet foreslår at endringene trer i kraft 1. januar 2024.

6 FORSLAG TIL LOVVEDTAK

I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav gjøres følgende endringer:

§ 9-1 nytt annet ledd skal lyde:

(2) Utbetaling av tilgodebeløp etter § 10-60 skal skje til skattepliktiges konto, med mindre annet følger av lov eller forskrift. Skatteetaten kan likevel beslutte å utbetale tilgodebeløpet på annen måte dersom særlige forhold tilsier det.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 11-3 første ledd skal lyde:

(1) Ved utbetaling av skatt eller avgift senere enn forfallstidspunktet i § 10-60, skal det ytes rentegodtgjørelse for tiden fra forfallstidspunktet fram til utbetaling skjer. Det ytes likevel ikke rentegodtgjørelse hvis skattemyndighetene ikke har mottatt opplysninger om konto, og det heller ikke er besluttet å utbetale på annen måte. Det samme gjelder hvis utbetaling av tilgodebeløp ikke lar seg gjennomføre på grunn av forhold ved kontoen utenfor skattemyndighetenes kontroll.